

A NÉS-2 stratégiai környezeti vizsgálata

Dr. Kukely György
cégvezető
Terra Studio Kft.

A stratégiai környezeti vizsgálat

- 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet szerint stratégiai környezeti vizsgálat lefolytatása szükséges

„Az SKV a terv kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része, végső célja olyan **környezeti jelentés összeállítása**, amely **végrehajtható javaslatokat** tesz a klímapolitikai intézkedések környezeti teljesítményének javítására és a fenntartható fejlődés érvényesítésére.”

- Nagy hangsúlyt helyez a partnerségre

A stratégiai környezeti vizsgálat célja

- A NÉS független értékelése, mely a stratégia **környezeti és fenntarthatósági teljesítményének** fejlődéséhez is hozzájárul.
- Az SKV értékeli a NÉS **cél- és eszközrendszerét**, a fenntartható fejlődés előmozdítása és környezet védelme érdekében tervezett intézkedések, **beavatkozások környezeti hatását és fenntarthatóságát**.
- Az SKV kiemelt célja a **környezeti konfliktusok azonosítása**.

Az SKV módszertani alapelvei

A NÉS-ben megfogalmazott fejlesztési irányoknál környezeti-fenntarthatósági szempontból minimális elvárás a következő:

- **ne csökkentse a biodiverzitást és ökoszisztéma szolgáltatásokat**, ne csökkentse a zöld felületeket,
- **ne növelje a társadalmi és területi egyenlőtlenségeket**, járuljon hozzá a társadalmi szolidaritás erősödéséhez,
- a **megelőzés elve** következetesen érvényesüljön, a nem megelőzhető hatások mérséklése megvalósuljon,
- a stratégiában **érvényesüljön** a az NFFS által meghatározott **kedvezőtlen hajtóerők megelőzése, leküzdése**.

Koherencia és konzisztencia

- A NÉS a megfogalmazott célokat ágazati szintű intézkedésekkel próbálja elérni. Az ágazatok különböző mértékben járulnak hozzá a NÉS céljaihoz
- Az elérni kívánt célok és ezek ágazati összefüggései mellett azt is érdemes megvizsgálni, hogy az egyes célok megvalósítása milyen hatással van a célrendszer további elemére.

CÉLOK ÁGAZATOK	HDÚ						NAS						
	Fosszilis energiahordozók kiváltása	Energihatékonyság növelése	Term. erőforrások igényeinek mérséklése	Zöldgazdaság fejlesztése	Erdősítés, CCS	K+F+I	Term. erőforrások megóvása	Sérülékeny térségek alkalmazkodása	Sérülékeny ágazatok alkalmazkodása	Nemzetstratégiai területek alkalmazkodása	Társadalom alkalmazkodása	K+F+I	Szemléletformálás
Villamosenergia-termelés	X		X						X				X
Épületek, épített környezet	X	X	X	X				X					X
Ipar	X		X			X	X			X			X
Hulladékgyűjtés	X		X	X						X		X	X
Közlekedés	X		X	X		X					X		X
Mezőgazdaság	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X
Erdők			X		X		X	X	X				X
CO2 leválasztás	X	X			X	X	X			X		X	X
Emberi egészség								X			X		X
Turizmus		X									X		X

A NÉS céljainak és a vizsgált ágazatoknak az összefüggései

HATÁS \ BEAVATKOZÁSI TERÜLET	Fosszilis energiahordozók kiváltása	Energiahatékonyság növelése	Term. erőforrások igényeinek mérséklése, megóvása	Zöldgazdaság fejlesztése	Erdősítés, CCS	K+F+I	Sérülékeny térségek alkalmazkodása	Sérülékeny ágazatok alkalmazkodása	Nemzetstratégiai területek alkalmazkodása	Társadalom alkalmazkodása
Fosszilis energiahordozók kiváltása		V	L	L	L	L	0	V	L	V
Energiahatékonyság növelése	L		L	L	L	L	0	L	L	L
Term. erőforrások igényeinek mérséklése, megóvása	L	V		L	0	L	L	V	L	V
Zöldgazdaság fejlesztése	L	L	L		L	L	L	L	L	L
Erdősítés, CCS	L	L	V	L		L	V	0	0	V
K+F+I	L	L	L	L	L		L	L	L	L
Sérülékeny térségek alkalmazkodása	V	0	V	L	0	L		0	0	L
Sérülékeny ágazatok alkalmazkodása	L	L	V	L	L	L	V		L	0
Nemzetstratégiai területek alkalmazkodása	0	L	L	L	0	L	0	L		L
Társadalom alkalmazkodása	V	L	L	0	L	L	0	0	0	

A beavatkozási területek környezeti hatásainak kockázatai és lehetőségei

Jelmagyarázat: V = Hatásában veszélyt hordoz; L= Hatásában lehetőséget kínál; 0 = nincs közvetlen hatás, illetve a lehetőségek és veszélyek kiegyenlítik egymást

Legérzékenyebb terület

Stratégiai illeszkedés

- A NÉS nagy hangsúlyt helyez arra, hogy célrendszere és beavatkozási irányai **illeszkedjenek az európai uniós stratégiákhoz**, valamint a **hazai nemzetpolitikai dokumentumokhoz**, azok **céljaihoz**.
- **Az éghajlatváltozás és a dekarbonizáció horizontális célkitűzésként való megjelenése** fontos lenne a még hiányzó stratégiák (pl. negyedik Nemzeti Környezetvédelmi Program, Egészségügyi Fejlesztési Koncepció, Nemzeti Közlekedési Stratégia, iparstratégia stb.) és a készülő fejlesztéspolitikai dokumentumok esetében is.

Környezeti teljesítményértékelés

- célja azonosítani azon elemeket, amelyek esetleg **jelentős környezeti hatással, környezeti konfliktussal** járnak, s felhívni a figyelmet az ezek kapcsán felmerülő **kockázatokra**.
- Az SKV **javaslatokat fogalmaz meg a fellépő kockázatok elhárítására, csökkentésére**, esetlegesen a NÉS módosítására, kiegészítésére.
- Az SKV **minősíti** a NÉS intézkedéseinek eredményeként kialakuló **várható új állapotokat**, s véleményt alkot a beavatkozások környezeti teljesítményéről.
- A környezeti értékelés vizsgálja, hogy **a települési környezet és emberi életkörülmények mennyire javulhatnak**, a beavatkozások eredményeznek-e élhetőbb rendszereket

Vizsgált környezeti jellemzők

- Levegőkörnyezetet ért hatások
- Felszíni és felszín alatti vizekre gyakorolt hatások
- A földet, talajokat, földtani képződményeket ért hatások
- Hatás az élővilágra, a természeti (ökológiai) rendszerre, a biológiai sokféleségre
- A Natura 2000 területek állapotára, állagára és jellegére vonatkozó hatások
- A természeti erőforrások megújulását, használatát befolyásoló hatások
- Hatás az épített és települési környezetre gyakorolt hatások
- A tájakra, táji eltartó képességére, és a helyi gazdaságra vonatkozó hatások
- A térszerkezet és a területfelhasználás alakulására gyakorolt hatások
- Az emberi egészséget és életminőséget befolyásoló hatások
- A környezettudatos magatartásformák és életmód elterjedésére gyakorolt hatások
- Az új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére vonatkozó hatások
- Az intézkedések megvalósításának összegzett hatásai
- Az országhatáron átterjedő lehetséges környezeti hatások ismertetése

Fenntarthatósági értékelés

- a releváns **fenntarthatósági követelmények** milyen mértékben **integrálódnak a klímapolitikába.**
- a cselekvési irányok hogyan viszonyulnak a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia **fenntarthatósági hajtóerőihez**: a romlást okozó hajtóerők visszafogását és a gyarapító hajtóerő támogatását (pozitív hatás) vagy ennek ellentétét (negatív hatás) eredményezik.
 - A NÉS egyértelműen és jelentősen **kompenzálja** – a fenntarthatóság felé való átmenetet hátráltató – **„fenntarthatatlan” hajtóerőket**
 - A NÉS bizonytalan mértékben **hozzájárul** – a fenntarthatóság felé való átmenetet hátráltató – **kedvezőtlen hajtóerők fennmaradásához**
 - A NÉS **nem ad választ** – a fenntarthatóság felé való átmenetet hátráltató – **kedvezőtlen hajtóerőkre** (meg kell vizsgálni, hogy mely cselekvési irányok adhatnak ezekre választ)

Javaslat

- Végrehajtható javaslatok a klímapolitika környezeti teljesítményének javítására és a fenntartható fejlődés érvényesítésére
- Javaslatok a környezeti hatékonyság értékelése kapcsán, a klímapolitikára vonatkozóan, valamint más stratégiák számára
- 70 javaslat – ebből 21 javaslat más stratégiák számára megfogalmazott környezeti szempontú intézkedés

Néhány kiemelt javaslat

- Az **energiaszegénység felszámolása** során fordítsanak figyelmet a **területi dimenzióval** való kiegészítésre (elmaradott térségek, külső-belső perifériák, tanyás, aprófalvas térségek), valamint kerüljön összehangolásra az energiaszegénység és a megújuló energiaforrások elterjesztése
- Javasoljuk a **térségi vízgazdálkodáshoz** (VKI-hoz) igazodó, a területi fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő **integrált vízgazdálkodási rendszerek előtérbe helyezését** az öntözési technológiák elterjesztése során.
- Fel kell tárni a **közlekedésben** az **alternatív hajtásmódok elterjedésének teljes hatás láncolatát** a környezeti hatások átterhelésének minimalizálása érdekében.
- Javasoljuk a **gazdálkodók bevonását a továbbképzésekbe, a fenntartható víz- és tájhasználat tématerületeken**. Képzések keretében támogatni szükséges a regisztrált biogazdálkodók piacra jutását, vásárokon való megjelenését

Javaslatok a NÉS-hez kapcsolódó további feladatok vonatkozásában

- A NÉS Cselekvési Tervének kialakítása során javasolt kiegészíteni a Stratégiát a **környezeti konfliktusok** önálló értékelésével.
- A Cselekvési Terv kidolgozása során kiemelt feladat a **levegőminőség-védelem szempontjainak figyelembe vétele** a megújuló energiaforrások, különösen a biomassa használatának növelését célzó intézkedések meghatározásában.
- A Cselekvési Tervben javasoljuk **intézkedés megfogalmazását a CLT technológia várható hatásainak részletes feltárására**, valamint a közvélemény tájékoztatása érdekében.
- A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerhez kapcsolódóan javasoljuk a környezeti konfliktusok éghajlatváltozási szempontú feltárását, **„éghajlati konfliktustérkép” elkészítését.**

Javasolt környezeti szempontú intézkedések más stratégiák számára

- Az **iparstratégiában** kiemelt hangsúlyt kell helyezni a dekarbonizációs célokra, (húzóágazatok meghatározásánál, prioritások kijelölésénél is).
- Célzott **támogatásokkal, adókedvezményekkel** elő kell segíteni, hogy a hátrányos helyzetű térségekben telepedjenek meg a zöldgazdaság-fejlesztés húzóágazatai
- A készülő **Egészségügyi Fejlesztési Konceptió** terjedjen ki a klímaváltozás okozta vészhelyzetek kezelésére is.
- Készüljön az NFFS figyelembevételével **helyzetértékelés a bevándorlás lehetséges tendenciáiról**, kockázatairól, s ki kell alakítani az éghajlati migrációval kapcsolatos bevándorlási politikát is.

Társadalmi egyeztetés

- Elkészült a NÉS-2 tervezetéről szóló környezeti vizsgálati jelentés
- Elkezdődött a társadalmi egyeztetés 2013. október 30-án.
 - Az SKV környezeti jelentést megtárgyalja az Országos Környezetvédelmi Tanács, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács.
 - Az SKV környezeti jelentés a www.nak.mfgi.hu honlapon is

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

dr. Kukely György

Terra Studio Kft.

kukely.gyorgy@terra-studio.hu

